

The constitutional law

Юринець Ю. Л. , Будник О.В. ВИБОРЧИ

В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СТАДІЇ

Юринець Ю. Л.

професор кафедри

конституційного і адміністративного права, д.ю.н., доцент

Будник О.В.

студентка Навчально-наукового Юридичного інституту

Національного авіаційного університету

ВИБОРЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ: ПОНЯТТЯ ТА СТАДІЇ

У сучасному політичному процесі вибори мають багатоманітне соціальне призначення, що виражається через наступні суспільні функції: по-перше, вибори є важливим інструментом реалізації народного суверенітету, легітимізації влади взагалі й конкретно того чи іншого представницького органу у межах його законодавчо наданої компетенції; по-друге, вибори виступають водночас однією з функцій національного суверенітету; по-третє, через вибори як демократичну форму обрання представників народу забезпечується стабільність, ступінчастість і послідовність існування влади; по-четверте, через вибори як форму відносно якісного відбору своєрідного фільтру складу представницьких органів забезпечується основа для ефективного існування державного механізму та органів місцевого самоврядування; по-п'яте, вибори є одним із найважливіших способів формування і вираження суспільної думки.

Виборчий процес - урегульована правовими та іншими соціальними нормами діяльність органів, організацій, окремих громадян, їхніх колективів і груп (суб'єктів виборчого процесу) з підготування і проведення виборів до представницьких та інших виборних органів державної влади і місцевого самоврядування [4].

Суб'єкти виборчого процесу - це законодавчо уповноважені учасники виборчого процесу. Такими суб'єктами є:

виборець;

зареєстрований кандидат у депутати, на пост Президента України, на посаду сільського, селищного, міського голови;

партія (блок), що висунула кандидата в депутати, на пост Президента України;

офіційний спостерігач від партії (блоку) - суб'єкта виборчого процесу;

уповноважені представники, довірені особи - суб'єктів виборчого процесу;

виборчі комісії, утворені відповідно до законодавства України.

Виборчий процес відбувається в певній, чітко визначеній виборчим законодавством послідовності і складається з декількох етапів - стадій виборчого процесу:

1) об'явлення чи призначення виборів;

2) утворення:

а) територіальних виборчих округів і виборчих дільниць;

б) територіальних, окружних і дільничних виборчих комісій;

3) формування списків виборців їх перевірка і уточнення;

4) висування та реєстрація кандидатів;

5) проведення передвиборної агітації;

6) голосування у день виборів;

7) підрахунок голосів виборців та встановлення підсумків голосування і результатів виборів.

У випадках, передбачених цим Законом, виборчий процес включає також такі етапи:

1) повторне голосування;

2) підрахунок голосів виборців, установа підсумків повторного голосування і результатів місцевих виборів [3].

Виборче право є імперативним інститутом народовладдя, необхідність якого прямо передбачена Конституцією України (стаття 71), і цей, такий необхідний атрибут народовладдя, як вибори, регулярно затребуються державою і суспільством в строго фіксовані терміни, при цьому забезпечується реальна їх періодичність.

Будь-які суспільні відносини передбачають чітке визначення кола їх учасників, суб'єктів, їх основні права та обов'язки. Суб'єктами виборчого права та відносин, пов'язаних з ним, в Україні є: фізичні особи, які мають право голосу,

тобто громадяни України; органи державної влади, які призначають вибори, в тому числі і позачергові вибори (Верховна Рада України, Президент України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим); органи державної влади, які організовують проведення виборів (Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування); органи судової влади; виборчі органи (комісії всіх рівнів); кандидати у депутати та їх довірені особи; політичні партії та їх блоки, які висунули кандидатів у депутати; офіційні спостерігачі від партії (блоків) - суб'єктів виборчого процесу, від кандидатів у депутати, від іноземних держав і міжнародних організацій [1].

В Україні активне виборче право надається особам, які досягли 18 років, причому повнолітній вік виборця повинен бути підтверджений відповідними документами, до яких Закон України «Про вибори народних депутатів» відносить: паспорт громадянина України, тимчасове посвідчення громадянина України для осіб, недавно прийнятих до громадянства України, військовий квиток (виключно для військовослужбовців строкової служби, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт, службовий паспорт, посвідчення особи моряка, для осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі – спеціальна картка установи кримінально-виконавчої служби з відповідними даними про особу [2].

Література

1. Вибори як реалії сучасної державно-правової діяльності; теоритичний аспект // Право України – 2007. - №11. – С. 26 – 27.
2. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17.11.2011 № 4061-VI.
3. Конституційне право України: Підручник / За ред. д.ю.н. проф. В.Ф. Погорілка. 2-ге доповнене вид. – К.: Наукова думка – 2000. – С. 225.
4. Конституційне право України: Підручник вищих навчальних закладів / За ред. Ю. М. Тодики, В. С. Журавського. - К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. – С. 135.